

Holwerd lonkt naar de zee

Reportage gewilde dijkdoorbraak miljoen

ARTIST IMPRESSION VAN HOLWERD AAN ZEE BURO HARRO

Komt het Noord-Friese krimpddorp Holwerd straks aan zee te liggen dankzij de miljoenen van de Postcodeloterij?

Van JURRE VAN DEN BERG

Met het asfalt rondom Holwerd is weinig mis. Jaarlijks rijden een half miljoen mensen onachtzaam het dorp voorbij, om de veerboot naar Ameland te halen. Daar, op het Waddeneiland, slaan de toeristen hun euro's stuk. Hier kopen ze nog geen ijsje. 'Holwerd', zegt Marco Verbeek, 'is een doorvoerhaven, geen bestemming.'

Ooit was Holwerd een welvarende handelsplaats aan zee, nu vooral een plaats in de schaduw van de dijk. Daarachter verstopt: de Waddenzee. Werelderfgoed, maar het dorp profiteert er niet van mee. De veerboot is niet het enige dat vertrekt. Al ruim een decennium kampt Noordoost-Friesland met bevolgingskrimp. Met de mensen verdwijnen banen en voorzieningen, en daarmee de ziel uit de gemeenschap.

Tallose onderzoeken werden uitgevoerd om de neerwaartse spiraal te doorbreken. De lades liggen er vol mee, zegt Marco Verbeek (37) van de stichting Holwerd aan Zee. Het haalde niks uit. Het historische terpdorp heeft uitstraling. 'Maar er gebeurt niks.'

Om het tij echt te keren, bedacht Verbeek in 2014 met drie andere mannen uit het dorp, is een radicale ingreep nodig. Een doorbraak - van de dijk. Een geul met sluis moet de zee weer naar Holwerd halen, daar waar nu nog een stoppelige akker op het voorjaar wacht. Een 'beleefmeer' en een jachthaventje zullen toeristen verleiden niet meteen door te rijden naar de veerterminal.

Ook de fauna profiteert mee. Het binnendijkse getijdenmeer wordt een walhalla voor vissen en vogels op de overgang tussen zout en zoet, voorzien Vogelbescherming, It Fryske Gea en de Waddenvereniging.

Zie de spiegeling van de geschiedenis: voor de bedijking in de 1562 lag de statige St. Willibrorduskerk aan zee. Niet dieren, maar mensen moesten beschermd. De ingepolderde landbouwgrond bracht voorspoed. Het lijkt vreemd de getijden binnen te laten. Maar Marco Verbeek zegt: 'Wij willen de historische verbinding herstellen.'

Een groots en meeslepend plan, in een streek waar normaal al gek genoeg is. 'Maar als het alternatief is dat hele straten vanwege verpaupering gesloopt moet worden, ziet iedereen dat er iets moet gebeuren', zegt mede-initiatiefnemer Jan Zijlstra.

Enthousiasme en bewondering genoeg. Maar het benodigde geld kwam moeizaam bijeen. Alleen voor de eerste fase van het project - de dijkdoorbraak, de geul, het 'beleefmeer' - is al 60 miljoen euro nodig. De provincie Friesland zegde 10 miljoen euro toe, de gemeente 5 miljoen, het Rijk ook.

Daar stakte het. Tot de Nationale Postcodeloterij recentelijk 15 miljoen euro toekende, formeel aan de Vogelbescherming. Natuurlijk, zegt Zijlstra, zelf zijn ze altijd in de haalbaarheid blijven geloven. Maar dat met de loterijmiljoenen realisatie gloort, is nog wat onwerkelijk. 'Sta je plotseling met Ruud Gullit op de dijk.'

De oud-voetballer ('Weinig Surinamers hier, ik moest mijn paspoort meenemen!') loopt als vertegenwoordiger van de Postcodeloterij vrijdagmiddag met een cheque het multifunctionele dorpscentrum binnen. 'Ik heb een verrassing meegenomen, maar dat wisten jullie al.'

'Dit is een kantelpunt', zegt Marco Verbeek. Later dit jaar gaat een subsidieaanvraag voor nog eens 15 miljoen de deur uit naar het Waddenfonds, dat al te kennen heeft gegeven Holwerd aan Zee te zien zitten.

LTO Noord liet van de weeromstuit een verklaring uit gaan. 'We hebben altijd gedacht dat het niet door zou gaan', stelt bestuurder Tineke de Vries daarin. 'Maar door deze Postcodemiljoenen lijkt de zaak te veranderen.'

De landbouworganisatie wil nu snel duidelijkheid over de haalbaarheid. Holwerd aan Zee is een dilemma voor de boeren. Er moet 35 hectare landbouwgrond voor worden opgegeven. Verzilting dreigt. Aan de andere kant is het plan bedacht door dorpsbewoners, onder wie een akkerbouwer. 'Er hing altijd een negatieve sfeer in het dorp. Maar die sfeer is omgeslagen.'

Met de boeren is goed overleg, bezweert Marco Verbeek. Alleen al het plan heeft nieuwe dynamiek in het dorp gebracht, zegt mede-initiatiefnemer Jan Zijlstra. Stonden er vijf jaar geleden nog honderd huizen te koop in Holwerd, nu zijn dat er nog maar twaalf. 'Mensen zien weer perspectief.'

De ondersteuning van de loterij is vooral een waardering voor de niet-aflatende inzet van de begeesterde initiatiefnemers. De cameraman legt hun glunderen bij het overhandigen van de cheque gretig vast.

'Wat nou zo leuk is', zegt de opnameleider van productiebedrijf Endemol, 'is dat we het nog een keer over doen!' Gullit vraagt hoe het project ook alweer heet. Een confettikanon knalt. Na vijf jaar doorzetten willen de mannen van Holwerd best nóg een keer stralen.